

موتیوونیا: بهزیستی و بهخواستی دو عامل عملکرد انگیزشی در فراگیران زبان انگلیسی

۱۹۵

مقدمه: با تکیه بر همپوشانی چشمگیر مباحث مربوط به بهزیستی و انگیزش، در چارچوب موتیوونیا، انگیزش انسانها متأثر از تلفیق سه مؤلفه بهزیسته (ارزیابی کنونی از بهزیستی تجربه شده در گذشته)، بهزیستی (بهزیستی کنونی) و بهخواستی (بهزیستی مقصود برای آینده) تلقی می شود. با توجه به فرآیند بلندمدت آموزش زبان انگلیسی و ضرورت تلاش مضاعف و حفظ رفتار انگیزشی، پژوهش حاضر از یک سو تأثیر بهزیستی و بهخواستی به عنوان دو عامل اصلی چهارچوب موتیوونیا روی تمایل فراگیران به تلاش آتی و از سوی دیگر تأثیر بهزیستی حوزه آموزش زبان انگلیسی بر بهزیستی کلی فراگیران را مورد مطالعه قرار می دهد.

روش: با روش پیمایش کمی، داده ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته با ۳۸ گویه رتبه ای و تعدادی متغیر جمعیت شناختی از ۱۹۳ فراگیر زبان انگلیسی که به روش نمونه گیری در دسترس از میان دانشجویان رشته زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامشهر و دانش آموزان شش دبیرستان واقع در شهرستان بهارستان که علاوه بر فراگیری زبان انگلیسی در مدرسه در دوره های زبان مؤسسات خصوصی نیز شرکت داشتند، در طول پاییز ۱۳۹۸ جمع آوری شد. تحلیل داده ها به کمک نسخه ۲۶ نرم افزار SPSS با تحلیل مدل رگرسیون خطی چندگانه و آزمون ضریب همبستگی پیرسون انجام شد.

یافته ها: بهزیستی فراگیران در حوزه آموزش زبان و بهخواستی آنها هر دو با سطح معناداری کمتر از ۱ درصد تأثیر مثبت و معناداری بر تمایل فراگیران به تلاش بیشتر در فراگیری زبان انگلیسی دارند. این در حالی است که تنها بهزیستی فراگیران در بستر آموزش زبان انگلیسی با سطح معناداری کمتر از یک درصد بر بهزیستی کلان زبان آموزان مؤثر بود.

بحث: نتایج پژوهش همسو با چارچوب موتیوونیا نشان داد سیاست گذاران بهزیستی و آموزش بایستی آماج نهایی هر حرکت انگیزشی را در راستای تلاش برای دستیابی به بهزیستی دانسته و برای افزایش عملکرد انگیزشی در فراگیران زبان انگلیسی به سیاست گذارهای لازم برای ایجاد و ارتقاء بهخواستی و آموزش بهزیستی محور مبادرت کنند.

۱. بابک السان
دکتر آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان انگلیسی، واحد سراب، دانشگاه آزاد اسلامی، سراب، ایران
(نویسنده مسئول)
<babak.elsan@gmail.com>

۲. حسین صادق اوغلی
دکتر آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان انگلیسی، واحد سراب، دانشگاه آزاد اسلامی، سراب، ایران.

۳. افسر روحی
دکتر آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

واژه های کلیدی:

موتیوونیا، انگیزش، بهزیسته، بهزیستی، بهخواستی، فراگیری زبان انگلیسی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۲۹

Motivonia: Wellbeing and Well-Willing, Two Factors of English Language Learners' Motivated Behaviour

▶ **1- Babak Elsan**
Ph.D. in Language
Education, Department
of English, Sarab Branch,
Islamic Azad University,
Sarab, Iran (corresponding
author)
<babak.elsan@gmail.com>.

▶ **2- Hossein Sadeghghli**
Ph.D. in Language
Education, Department of
English Language, Sarab
Branch, Islamic Azad
University, Sarab, Iran

▶ **3- Afsar Rouhi**
Ph.D. in English Language
Education, Mohaghegh
Ardabili University, Ardabil,
Iran

Key Words

Motivonia, Motivation,
Wellbeing, Well-willing,
Foreign language learning

Received: 2021/01/22

Accepted: 2022/07/20

Introduction: Drawing on the overlap between concepts of wellbeing and motivation, based on motivonia, human motivation is derived by the wellbeing experienced in the past, present, and well-willing (desired future wellbeing). Due to the long-term procedure of learning a foreign language and the necessity of intended effort and maintaining motivated behaviour, this study investigated the effect of wellbeing and well-willing as two main motivonic factors on English language learners' intended effort, and probed the impact of English learning wellbeing on learners' general wellbeing.

Method: The data were collected during the autumn in 2019, through a self-developed quatitative questionnaire entailing 38 Likert-type scales and some demographic items from 193 students of Islamic Azad University of Islamshahr and six secondary schools in Baharestan county, who were attending private language courses as well. Data analysis was performed using multiple linear regression and Pearson correlation tests via SPSS version 26.

Findings: The results revealed that the learners' L2 engaging wellbeing (adjusted $R^2 = .65$, $p < .01$) and well-willing (adjusted $R^2 = .34$, $p < .01$) had positive significant effects on their willingness to devote future efforts to learn English. Moreover, the learners' English learning wellbeing (adjusted $R^2 = .28$, $p < .01$), but not well-willing, indicated significant effect on their global wellbeing.

Discussion: The results, in line with motivonia, indicated that policy-makers of wellbeing and education, should consider the ultimate end of any motivational engagement in the direction of promoting wellbeing, and take necessary steps to form and improve well-willing and wellbeing-oriated education in order to enhance motivated behaviour among learners of English.

Citation: Elsan B, Sadeghghli H, Rouhi A. Motivonia: Wellbeing and Well-Willing, Two Factors of English Language Learners' Motivated Behaviour. *refahj* 2022; 22 (86) :195-233

URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-3835-en.html>

 <http://dx.doi.org/10.32598/refahj.22.86.3566.1>

Extended Abstract

Introduction: The concepts and discussions of wellbeing significantly overlap with the issues of motivation, goals, and performance of individuals. Drawing on the common discussions between motivation and wellbeing, we introduce motivonia which maintains that motivation is derived by the wellbeing experienced in the past, present, and the well-willing (desired future wellbeing) of individuals. Humans instinctively desire a happy life and promotion of their wellbeing; thus every goal they define and take steps towards achieving it is affected not only by the previous and present status of wellbeing, but also with their desired future wellbeing which is termed as well-willing in motivonia. In other words, according to motivonia, motivational behavior and practical actions of individuals are resulted from two motivating factors: wellbeing and well-willing. These two factors motivate the individuals to take practical steps. The present article seeks to examine the validity of motivonia in explaining the effect of wellbeing and well-willing on individuals' intended effort and engagement in the context of English language teaching.

Method: In a quantitative survey design, data were collected using a questionnaire consisting of 38 Likert-type items and a number of demographic items in the period of October to December 2019, from 193 male and female students (aged from 15 to 38) conveniently sampled from Islamic Azad University of Islamshahr and six secondary schools in the southwest of the suburbs of Tehran. In this study, the independent variables were EFL engaging wellbeing, well-willing, and three dimensions of global wellbeing namely a) health and quality of life, b) psychological wellbeing and c) relationships. The dependent variables were intended EFL motivated behaviour and global wellbeing of the learners. The scales of EFL engaging wellbeing and well-willing were adopted from the first author's doctoral dissertation and the items of intended L2 motivated behaviour were adopted from Taguchi et al.'s "criterion measure" (2009) and the items of three dimensions of global wellbeing were adopted from Pontin et al. (2013). All the above variables were measured as five-level Likert-type scales. The rationale behind choosing EFL learners as the population of the study was the long-term process of learning L2 and its potential of affecting learners' wellbeing. Data analysis was performed using SPSS version 26 and regression tests. The significance level of all tests were less than 5% ($p < .05$).

Table 1: Pearson r Correlation Coefficients between Variables

		Age	Well-Willing	Intended L2 Engagement	L2 Engaging WB	HWB	Relationships	PWB
Well-Willing	Pearson r	.039						
	Sig. (2-tailed)	.589						
Intended L2 Engagement	Pearson r	.057	.624**					
	Sig. (2-tailed)	.429	.000					
L2 Engaging WB	Pearson r	.005	.461**	.774**				
	Sig. (2-tailed)	.949	.000	.000				
HWB	Pearson r	-.273**	.059	.070	.220**			
	Sig. (2-tailed)	.000	.428	.348	.003			
Relationships	Pearson r	-.244**	.073	.016	.186*	.460**		
	Sig. (2-tailed)	.000	.325	.829	.012	.000		
PWB	Pearson r	-.292**	.077	.124	.248**	.681**	.400**	
	Sig. (2-tailed)	.000	.301	.096	.001	.000	.000	
Global SWB	Pearson r	-.327**	.086	.080	.263**	.852**	.791**	.820**
	Sig. (2-tailed)	.000	.251	.281	.000	.000	.000	.000

Note 1. **Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Note 2. N = 193, Significant correlations are typed in boldface.

Findings: An exploratory factor analysis using Maximum Likelihood method and Promax rotation was run which indicated that the loadings were consistent with the designated and targeted scales of the study. All factor loadings were above .431 indicating strong construct validity of the scales. The internal consistency of the variables (items) loaded by the same factors (scales) were calculated via Chronbach's alpha which indicated very strong reliability for the scales above .77. The results of Pearson r correlation coefficient indicated that there were strong to very strong statistically significant correlations among the dimensions of global wellbeing. The same results were also evident for the correlation among the intended effort on the one hand and the motivonic factors on the other hand. The correlation between well-willing and L2 engaging wellbeing was strong as well. There were weak yet statistically meaningful correlation between L2 engaging wellbeing on the one hand and three dimensions of global wellbeing. The age of the participants had negative, moderate, and statistically meaningful correlation with three dimensions of global wellbeing (refer to Table 1 for more details).

Table 2: Hierarchical Multiple Linear Regression Analysis Results and Coefficients

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			
	B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	
1	(Constant)	4.129	.447		9.232	.000			
	HWB	-.020	.149	-.014	-.131	.896	.070	-.010	-.010
	Relationships	-.043	.099	-.037	-.434	.665	.016	-.033	-.032
	PWB	.216	.150	.148	1.443	.151	.124	.108	.107
2	(Constant)	.859	.311		2.763	.006			
	HWB	-.076	.082	-.054	-.929	.354	.070	-.070	-.038
	Relationships	-.130	.054	-.111	-2.394	.018	.016	-.178	-.098
	PWB	.027	.083	.019	.331	.741	.124	.025	.013
	Well-Willing	.354	.049	.335	7.279	.000	.624	.481	.297
	L2Engaging WB	.754	.055	.647	13.598	.000	.774	.716	.555

Note 1. Model 1 Regression Analysis Results: R: .129, R2: .017, Adj. R2: .000, Std. Error of the Estimate: 1.0192, F: 1.01, Sig.: .390.

Note 2. Model 2 Regression Analysis Results: R: .841, R2: .707, Adj. R2: .699, Std. Error of the Estimate: .5595, F: 84.95, Sig.: .000.

Note 3. Model 1 Predictors: Health and Wellbeing, Psychological Wellbeing, Relationships.

Note 4. Model 2 Predictors: Health and Wellbeing, Psychological Wellbeing, Relationships, Well-Willing, L2 Engaging Wellbeing

Note 5. Dependent Variable: Intended L2 Engagement

The results of a multiple hierarchical linear regression (Table 2) revealed that both L2 learners' L2 engaging wellbeing and well-willing had positive significant effects on their L2 intended effort (willingness to devote future efforts to learn English). However, the effect of L2 engaging wellbeing was twice larger than the effect of well-willing. Moreover, the results of multiple standard linear regression indicated that the learners' L2 engaging wellbeing, but not well-willing, could significantly explain the variance of their global wellbeing (Table 3).

Table 3: Standard Multiple Linear Regression Analysis Results and Coefficients

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations		
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part
1	(Constant)	2.993	.249		12.038	.000			
	Well-Willing	-.029	.053	-.045	-.560	.576	.086	-.042	-.040
	L2EWB	.203	.058	.284	3.497	.001	.263	.253	.252

Note 1. Model Regression Analysis Results: R: .266, R2: .071, Adj. R2: .060, Std. Error of the Estimate: .6055, F: 6.82, Sig.: .001

Note 2. Dependent Variable: Global Wellbeing

Note 3. Predictors: Well-Willing, L2 Engaging Wellbeing

Discussion: The results concerning L2 engaging wellbeing to explain twice more of the variance of the EFL learners' intended effort was in line with some previous studies in L2 motivation research. For instance, in studies based on Dörnyei's (2009) L2 motivational self system, EFL learners' "L2 learning experience" compared to their "ideal L2 self" (which have similar constructs to L2 engaging wellbeing and well-willing respectively) indicated greater relationship with their "intended effort" (Al-Hoorie, 2018; Ryan, 2009; Taguchi et al., 2009; Teimouri et al, 2017; Yetkin & Ekin, 2018). Similarly, based on Gardner's integrative motivation, L2 learners' classroom motivation and their integrative orientation (i.e. similar constructs to L2 engaging wellbeing and well-willing respectively) were the major factors explaining the learners' L2 learning motivation (Al-Hoorie & MacIntyre, 2019; Csizér & Dörnyei, 2005; Gardner, 1985, 2007). Therefore, as hypothesized, the main factors of the motivated behaviour are well-willing and wellbeing in L2 learning as a specific life domain. The findings were in line with Huseynpur et al. (2020) report of statistically significant impact of well-willing and L2 engaging wellbeing on Iranian EFL learners' desire to migrate which is supposed to be a strategic attempt to improve their future wellbeing.

The results of another regression indicating that L2 engaging wellbeing has 28.4 and 25.2 percent total and unique direct effects on the overall global wellbeing respectively. However, well-willing had no statistically significant effect on the current global wellbeing of the participants. This is also in line with the approach of motivonia as well as the related literature arguments which regard causal relationship between global wellbeing and wellbeing in specific life domains including but not limited to family status, residential area, educational setting, and professional environment (Cummins, 1996; International Wellbeing Group, 2013). According to the results, psychological wellbeing, compared with the other two dimensions of the global wellbeing, had relatively higher correlation coefficient with L2 engaging wellbeing. The reason can be the close relationship of engaging wellbeing in every life domain with the experienter's overall mental and psychological wellbeing.

The aforementioned findings are salient because the approximately 30 per cent effect of L2-domain as only one of many life domains on global wellbeing of the

EFL learners as well as the strong relationship between the L2-domain wellbeing and well-willing are suggesting the importance of the contribution of L2 domain to L2 learners' global wellbeing and desired future wellbeing. In fine, the results of the current study suggest that the root of all motivations is the wish and or the attempt to access a better wellbeing. Therefore, with respect to the close relationship between motivation and wellbeing, the policy-makers in wellbeing and educational fields should regard improving wellbeing as the ultimate end to every motivational engagement, and make required policies accordingly to form and improve L2 learners' well-willing and L2-domain wellbeing.

Ethical Considerations

Authors' contributions

All authors contributed in conducting the research.

Funding

No funding was obtained for this article.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The article is extracted from the first author's PhD dissertation titled as "On EFL Wellbeing and its Relationship with EFL Motivation" and conducted as a requirement for the PhD programme for English Language Teaching in Sarab Branch, Islamic Azad University, Iran. The authors appreciate all participants in the current research and the authorities of the educational settings who granted kind access to their classes.

مقدمه

در مقاله حاضر، رویکرد موتیونیا^۱ به عنوان رویکردی انگیزشی و رفاهی ارائه می‌شود که وضعیت بهزیستی و تلاش برای ارتقاء آن را به عنوان منشأ همه انگیزشها مطرح می‌کند. انسان ذاتاً تمایل به زندگی مطلوب و ارتقاء بهزیستی خود داشته و هر هدفی که در زندگی تعریف می‌کند و در جهت آن گام برمی‌دارد به منظور رسیدن به سعادت و شادکامی است. در موتیونیا، فرض بر آن گذاشته شده است که انسان هر گامی که در مسیر زندگی برمی‌دارد متأثر از بهزیستی گذشته^۲، بهزیستی حال^۳ و بهزیستی در آینده^۴ است. در چارچوب موتیونیا، بهزیستی گذشته را «بهزیسته»،^۵ بهزیستی حال را «بهزیستی کنونی» و اراده به دستیابی به بهزیستی مدنظر در آینده را «بهخواستی»^۶ می‌نامیم. در تحقیقات کاربردی، تمرکز کمتری بر مقصود و آرزوی افراد برای دستیابی به بهزیستی آینده بوده و پیشینه بهزیستی عموماً متمرکز بر بهزیستی گذشته و حال بوده است که به دلیل همپوشانی و دشواری تفکیک این دو از یکدیگر، به اتفاق در قالب مفهوم بهزیستی بیان شده‌اند. به همین سبب در پژوهش حاضر نیز، برای سهولت بحث و تحقیق، بهزیسته و بهزیستی کنونی را توأمان در نظر می‌گیریم و بحث در خصوص تفاوتها و ارتباط آنها را به مطالعات آتی موکول می‌کنیم. طبق رویکرد موتیونیا، رفتار انگیزشی و اقدامات عملی افراد حاصل دو عامل محرک (انگیزش) است که عبارتند از بهزیستی و بهخواستی. بهزیستی به وضعیت سعادت و شادکامی حاصل از وقایع گذشته و حال اطلاق می‌شود و نوع عملیاتی آن عبارت است از بهزیستی‌ای که در حین انجام کاری تجربه می‌کنیم. از طرفی دیگر، بهخواستی تصویر موردنظر افراد

1. Motivonia
2. previous wellbeing
3. present wellbeing
4. desired future wellbeing
5. well-been
6. well-willing

از وضعیت و نحوه رسیدن به سعادت و شادکامی آتی‌شان است. دو عامل بهزیستی و بهخواستی، انرژی لازم برای برداشتن گامهای عملی و رفتار انگیزشی افراد را تأمین می‌کند. از این رو، مقاله حاضر در پی آن است که ضمن ارائه مباحثی از رویکرد موتیوونیا، روایی آن را در توضیح انگیزشهای رفاهی در بستر آموزش زبان انگلیسی بررسی کند. به عبارتی دقیق‌تر، هدف اصلی این مقاله بررسی و تحلیل تأثیر بهزیستی و بهخواستی بر تمایل فراگیران به رفتار انگیزشی در چهارچوب این رویکرد است.

مقصود از رفتار انگیزشی تجلی تلاش بیشتر فرد برای انجام فعالیتهایی در راستای دستیابی به هدف مشخصی است که در پژوهش حاضر تلاش برای فراگیری زبان انگلیسی مصداقی از آن در نظر گرفته شده است. علت انتخاب فراگیران زبان انگلیسی به‌عنوان جامعه آماری تحقیق حاضر، این است که فراگیری زبان خارجی یک فرایندی نسبتاً بلندمدت است که می‌تواند از طرفی بر بهزیستی کلان فراگیران تأثیرگذار بوده و از طرفی دیگر موفقیت در فراگیری زبان نیازمند انگیزش و رفتار انگیزشی مستمر در فراگیران است.

پیشینه تحقیق

بهزیستی

مباحث مربوط به بهزیستی تحت عنوان شادکامی^۱ که اغلب در پیشینه به‌عنوان مترادف یکدیگر به کار رفته‌اند، مفاهیم جدیدی نبوده بلکه قدمت آنها به دوران ارسطو در یونان باستان باز می‌گردد. به اعتقاد ارسطو^۲ (۲۰۱۱)، شادکامی به دو گروه هیدونیا^۳ و یودایمونیا^۴ طبقه‌بندی می‌شود که ارتباط تنگاتنگی با مفاهیم بهزیستی دارد و در پیکربندی مفهوم جدید

1. happiness
2. Aristotle
3. hedonia
4. eudaimonia

ارائه شده در این پژوهش با عنوان موتیونیا^۱ مؤثر بوده است. هیدونیا شامل رضایت از زندگی و شادکامی به معنای عام آن در ذهن مردم عادی از قبیل داشتن احساسات مثبت مانند لذت از خوردن یک غذای خوشمزه یا تماشای یک فیلم کمدی و فقدان احساسات منفی مانند ترس از آینده شغلی و اضطراب از آزمون پایان ترم است. این در حالی است که یودایمونیا به داشتن یک زندگی معنادار و کامیابی از به فعلیت رساندن استعداد های فردی و اثبات توانمندی های فردی به خویشتن دلالت دارد.

سلیگمن^۲ (۲۰۱۲) پدر روانشناسی مثبت گرا (رسا^۳ و همکاران، ۲۰۱۷)، در نظریه «پرما»^۴ پنج بُعد برای بهزیستی قائل می شود که عبارتند از: هیجان مثبت^۵ (نظیر خوش بینی، مثبت اندیشی، لذت، شغف و زندگی رضایت بخش)، مجذوبیت^۶ (توقف زمان و از دست دادن خودآگاهی در طول انجام یک فعالیت جذاب با تمرکز تمامی حواس و توان هنگام انجام آن و چیزی شبیه به حالت خلسه^۷)، روابط مثبت^۸ (با خانواده، دوستان و همکاران یا سایر افراد پیرامونمان)، معنا^۹ (زندگی هدفمند و ملازم با فضیلت) و کامیابی^{۱۰} (دستاوردهای افتخار آمیز). با وجود جوانب مثبت پرما و اقبال به آن در میان پژوهشگران حوزه روانشناسی مثبت گرا، نقدهای جدی متعددی متوجه این نظریه است. یکی از کاستی های پرما عدم شمول مؤلفه سلامت جسمانی^{۱۱} است که به عنوان یکی از مهم ترین عناصر بهزیستی شناخته می شود.

۱. عنوان *motivonia* مرکب از دو سیلاب *motiv* و *onia* و به ترتیب از بخش نخست واژه *motivation* (انگیزش) و بخش آخر دوگانه شادکامی ارسطو یعنی *hedonia* و *eudaimonia* ساخته شده است.

2. Seligman
3. Rassa
4. perma
5. positive emotion
6. engagement
7. flow
8. relationships
9. meaning
10. achievement
11. physical health

اگرچه نظریه پرما جدیدترین نظریه در حوزه بهزیستی تلقی می‌شود، اما یافته‌های تجربی گودمن^۱ و همکاران (۲۰۱۸)، نشان می‌دهد پرما در واقع چیزی فراتر از بهزیستی ذهنی دینر^۲ (۱۹۸۴) و نظریه «شادکامی اصیل»^۳ سلیگمن (۲۰۰۲) به حساب نمی‌آید. علاوه بر آن، همانطور که خود سلیگمن اذعان می‌دارد نظریه پرما فاقد رویکرد واحد روش (عینی یا ذهنی) و محتوا است. احساس مثبت یک متغیر ذهنی است که با آنچه شما فکر می‌کنید و احساس می‌کنید تعریف می‌شود. درحالی‌که روابط مثبت، معنا و کامیابی دارای هر دو مؤلفه‌های ذهنی و عینی هستند؛ زیرا می‌توانید باور کنید که دارای زندگی معنادار، روابط خوب و موفقیت بالایی هستید، درحالی‌که ممکن است دچار اشتباه یا حتی توهم شده باشید (سلیگمن، ۲۰۱۲). با در نظر گرفتن کاستیهای مترتب بر نظریه پرما، در مقاله حاضر، رویکرد موتیوونیا^۴ ارائه می‌شود که وضعیت بهزیستی و تلاش برای ارتقاء آن را به‌عنوان منشأ همه انگیزشها مطرح می‌کند.

ارتباط بهزیستی و انگیزش

غایت و هدف نهایی بشر، دستیابی به سعادت است، لذا اهداف یا چشم‌اندازهای دیگر تنها برای تحقق و بهبود بهزیستی توجیه پذیرند. طبق نظر ارسطو (۲۰۱۱)، هرکسی در پی مقصودی^۵ بوده و همه فعالیت‌های انسان هدف‌محور هستند، اما نوع اهداف از نظر رویکرد، یعنی فضیلت‌طلبانه یا لذت‌طلبانه، متفاوت هستند. انگیزش، ساختاری چندبعدی است و با وجود تعاریف متفاوتی از آن، وجه اشتراک نظریه‌های انگیزش، رابطه انگیزه‌ها با بهزیستی و مفاهیم مطرح در روانشناسی مثبت‌گراست. بحث اصلی در مورد بهزیستی، هدف‌گرا بودن

1. Goodman
2. Diener
3. authentic happiness
4. motivonia
5. telos

آن و دسته‌بندی انواع اهداف از طرق مختلف است: به‌عنوان مثال، اهداف لذت‌طلبانه^۱ مانند بهبود وضعیت معیشتی یا اهداف فضیلت‌طلبانه^۲ مانند کمال‌گرایی و رسیدن به یک زندگی با فضیلت و معنی‌دار.

از سویی دیگر، بحث اصلی نظریه‌های انگیزشی، هدف‌گذاری و تعیین مسیر توأم با برنامه‌ریزی برای دستیابی به اهداف است. با اینکه دسته‌بندی اهداف در نظریه‌های انگیزشی ممکن است با نظریه‌های بهزیستی متفاوت باشند، اما از نظر مفهومی مشابه هستند؛ مانند انگیزه‌های درونی^۳ و بُرونی^۴ که می‌توان آنها را به ترتیب معادلهای بهزیستی فضیلت‌طلبانه و لذت‌طلبانه در روانشناسی مثبت‌گرا دانست. این ناحیه هم‌پوشانی مفاهیم انگیزش و بهزیستی در واقع قلمرو تعریف موتیونیا یا همان بهزیستی انگیزشی^۵ است.

یکی از نظریه‌های انگیزشی که با مفاهیم بهزیستی ارتباط نزدیکی دارد، نظریه خودتعیین‌گری^۶ است (دسی و رایان^۷، ۲۰۰۰؛ شوارتز و ورزنسکی^۸، ۲۰۱۶). دسی و رایان در مطالعه تجربی‌شان نشان دادند که در تحلیل عاملی داده‌ها اهداف موفقیت مالی، دستیابی به جایگاه اجتماعی و داشتن یک تصویر جذاب از خود، بر عاملی مشترک بارگذاری شدند که آن را انگیزشهای بُرونی نامیدند. درحالی‌که رشد شخصی، روابط معنادار و انجام وظایف اجتماعی مشترکاً روی عاملی بارگذاری شدند که به آن عنوان انگیزش درونی داده شد. این تمایز از لحاظ ساختاری مشابه تمایزی است که ارسطو (۲۰۱۱) بین این دو نوع عمل قائل است: اولی، کنش پرفضیلت و معنی‌داری است که خودش هدف و غایت محسوب می‌شود

1. hedonic wellbeing
2. eudaimonic wellbeing
3. intrinsic motivation
4. extrinsic motivation
5. انگیزش رفاهی نیز می‌توان نامید.
6. self-determination theory
7. Deci & Ryan
8. Schwartz & Wrzesniewski

(praxis) و دیگری، عملی است که هدف از انجام آن، غیر از خود عمل است (poiesis). در نتیجه، انگیزش برونی مشابه ساختار بهزیستی لذت طلبانه افراد است. در حالی که انگیزش درونی به خودی خود، هدف محسوب می‌شوند (ویترسوا، ۲۰۱۶) و در رفتارهای انگیزشی که حاصل علاقه و لذت ناشی از انجام خود فعالیت هستند، تجلی می‌یابند؛ بنابراین انگیزش درونی با بهزیستی فضیلت طلبانه قرابت و هم‌پوشانی مفهومی دارد.

خودهای ممکن آرمانی مارکوس و نوریوس (۱۹۸۶) و خود شایسته هیگینز (۱۹۸۷)، از لحاظ ساختاری دارای قرابت مفهومی و معنایی با بهزیستی مدنظر آتی و بهخواستی در چارچوب موتیوونیا هستند. به زعم مارکوس و نوریوس (۱۹۸۶)، خودهای ممکن همان ایده‌آلهایی هستند که خیلی دوست داریم بشویم و یا انتظار می‌رود بشویم، نظیر خود موفق، خود ثروتمند، خود باریک‌اندام یا خود تحسین شده و یا خودهایی هستند که از تبدیل شدن به آنها هراس داریم، مانند خود تنها، خود افسرده، خود ناتوان، خود الکلی، خود بیکار یا خود چاق.

از طرفی دیگر، به اعتقاد هیگینز (۱۹۸۷)، خود شایسته^۲ (ایده‌آل) به‌طور کلی به تحقق خود آرزوشده و آرمانی در آینده اشاره دارد؛ اما خود بایسته^۳ (اجباری، بایدی) بیشتر خود آتی تحمیل شده بر ما توسط دیگران یا شرایط حاکم بر جامعه است و ممکن است متفاوت یا متناقض با خودهای شایسته و خودهای ممکن ما باشد.

در سالهای اخیر بحث درباره مفاهیم بهزیستی، تحقیق درباره آنها و ارتباطشان با متغیرهای دیگر به‌خوبی مورد اقبال دانشگاهیان و محققان ایرانی در رشته‌های مختلف قرار گرفته است. هرچند رویکرد، نظریه‌ها و شاخصهای مورداستفاده در حوزه‌ها و بسترهای تحقیقی این محققان با یکدیگر متفاوت بوده است. بخش قابل توجهی از این تحقیقات

1. Vittersø
2. ideal self
3. ought-to self

در زمینه مسائل جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی (سهراب‌زاده^۱ و همکاران، ۲۰۱۶)، روانشناسی و علوم تربیتی (نائینیان^۲ و همکاران، ۲۰۱۳)، بهداشت و سلامت (غفوری و محمدی^۳، ۲۰۱۹) و شغلی (شربتیان و فارسی^۴، ۲۰۱۹) انجام شده است که در آنها شاخصها و نظریه‌های متعددی مورد استفاده قرار گرفته است. لذا سعی بر آن بوده، با ارائه موتیونیا، رویکرد نظری جامعی مشتمل بر همه ابعاد و مباحث بهزیستی و مفید برای پژوهش‌گران ایرانی در رشته‌ها و حوزه‌های مختلف ارائه شود.

اصول و ابعاد موتیونیا

قلمرو بهزیستی، بسیار گسترده بوده و هر جنبه از زندگی یا اهداف انسانها را دربر می‌گیرد. بهزیستی از لحاظ زمان گذشته، حال یا آینده زندگی انسان را شامل می‌شود و از نظر طول مدت موقت، کوتاه‌مدت یا بلندمدت ارزیابی می‌شود. حوزه‌های زندگی (نظیر آموزشی، شغلی، اجتماعی، مالی، سیاسی و بهداشتی)، غایت هدف (لذت‌طلبانه یا فضیلت‌طلبانه)، عوامل درون‌فردی (عوامل روان‌شناختی نظیر خودهای مختلف) و عوامل میان‌فردی مانند روابط با خانواده، دوستان و افراد جامعه از ابعاد متفاوت بهزیستی هستند. با چنین دامنه وسیعی، نمی‌توان مطالعه، بحث و بررسی یکایک جنبه‌های موتیونیا را در یک مقاله گنجانده؛ بنابراین، در تحقیق پیش رو صرفاً به سه متغیر مهم این چارچوب در خصوص بهزیستی خرد در بستر آموزش زبان انگلیسی و سه بعد بهزیستی کلان کنونی و ارتباط آنها با یکدیگر می‌پردازیم (برای اطلاعات بیشتر درباره متغیرها به جدول ۱ مراجعه شود).

بعد زمان در چارچوب موتیونیا دارای اهمیت ویژه‌ای است. در واقع بهزیستی پیشین

1. Sohrabzadeh
2. Naeinian
3. Ghafouri and Mohammadi
4. Sharbatian and Farsi

۵. روابط، سلامت و کیفیت زندگی و بهزیستی روان‌شناختی

ما -بهبوده- ارزیابی فعلی ما از وضعیت بهزیستی پیشین ما است و لزوماً منطبق بر وضعیت عینی و واقعی نوع و سطح بهزیستی تجربه شده در گذشته ما نیست. هرچند تعیین مرز مشخص عملی بین این دو دشوار است، اما وجود نقطه عطف مشخص در وضعیت بهزیستی خود از گذشته تا به حال می تواند مرز بین بهزیسته و بهزیستی کنونی را تعیین کند. آنچه حائز اهمیت است، تأثیری است که ارزیابی از بهزیستی پیشین بر بهزیستی کنونی و آینده ما می گذارد. به عنوان مثال، هنگامی که از یک هنرپیشه می پرسیم: آیا از وضعیت زندگی خود رضایت دارید؟ پاسخ او به این سؤال احتمالاً به امروز و دیروز معطوف نبوده بلکه می تواند به گذشته نسبتاً دورتری بازگردد که احتمالاً نقطه آغاز تغییری است که در مسیر زندگی اش رخ داده باشد. از طرفی دیگر بهزیستی کنونی و بهخواستی ما نیز تأثیرات متقابل بر یکدیگر دارند. بهزیستی پیشین و کنونی ما این پتانسیل را دارند که ما را برای تعیین هدف مشخص هدایت کنند و در انتخاب مسیر منتج به هدف مورد نظر و در نحوه طی آن مسیر تأثیرات خود را بگذارند. همچنین، هنگامی که بهخواستی در ذهن ما شکل می گیرد، نه تنها ما را به سمت بهزیستی مقصود سوق می دهد بلکه بر کیفیت بهزیستی کنونی ما نیز تأثیر می گذارد. بهزیستی کنونی نیز می تواند روی اقدامات عملیاتی و تلاشهای صورت گرفته برای نزدیک شدن به بهزیستی مقصود آتی اثرگذار باشد. لذا از لحاظ زمانی، با دو نوع بهزیستی سروکار داریم که یکی بهزیستی کنونی است که در پیشینه به آن عموماً بهزیستی یا رفاه اطلاق می شود و دیگری بهزیستی آرزوشده آتی است که در چارچوب موتیوونیا به عنوان بهخواستی معرفی می شود.

اما بهزیستی به دو نوع الف) بهزیستی کلان زندگی^۱ و ب) بهزیستی خرد در حوزه خاصی از زندگی^۲ نیز طبقه بندی می شود. در واقع، بهزیستی کلان انسانها و رضایت آنها از زندگی

1. global wellbeing
2. domain-specific wellbeing

به طور عام از برآیند بهزیستی و رضایت آنها از کلیه حوزه‌های خاص زندگی‌شان حاصل می‌شود. حوزه‌های زندگی افراد مشتمل هستند بر: حوزه آموزشی، بهداشتی و سلامت، اقتصادی، اجتماعی، شغلی، عاطفی و سایر موارد. حوزه آموزشی یکی از مهم‌ترین حوزه‌های بهزیستی افراد در عصر جدید است. چه، بسیاری از افراد بخش قابل توجهی از عمر خود را در محیط‌های آموزشی و در امر تعلیم می‌گذرانند. از این رو، بررسی وضعیت بهزیستی حوزه آموزشی و میزان اثربخشی آن روی بهزیستی کلان افراد حائز اهمیت است.

انسان موجودی پویاست و به طور دائم در حال تحرک و انجام فعالیتهای متعدد است، لذا از این منظر، بُعد دیگری از ساختار بهزیستی وجود دارد که در موتیونیا «بهزیستی عملیاتی» نامیده می‌شود که به وضعیت بهزیستی روان‌شناختی در حال انجام یک فعالیت خاصی برای نائل شدن به هدف و مقصود خود در یکی از حوزه‌های زندگی اطلاق می‌شود. به موجب این که بهزیستی عملیاتی به بهزیستی فرد در یک حیطه خاصی از زندگی مانند آموزش اشاره دارد، انتظار می‌رود که یک رابطه علی بسیار قوی بین بهزیستی عملیاتی فرد و نگرش او به آن حوزه خاص وجود داشته باشد. در واقع بهزیستی عملیاتی مطلوب و تلاش برای دستیابی و حفظ وضعیت رضایت‌بخش در تمام ابعاد بهزیستی و میل به ارتقاء آنها به بهزیستی مقصود آتی، منابع انگیزشی مؤثر در ارتقاء شادکامی و سعادت ما هستند. بهخواستی نیز می‌تواند، به‌عنوان چشم‌اندازی بر اهدافمان، ما را به سمت خود سوق دهد و موجبات ارتقاء بهزیستی کنونی را فراهم آورد.

این رابطه با بخشی از یافته‌های تجربی در زبان‌شناسی کاربردی پشتیبانی می‌شود که در آن نگرش زبان‌آموزان به زبان دوم چنان همبستگی قوی‌ای با بهزیستی آنها در حوزه آموزش زبان دوم داشته است که گویه‌های این دو شاخص، در پرسشنامه‌ها، معمولاً در یک مقیاس

---

1. engaging wellbeing

گنجانده شده‌اند (مثلا تاگوچی^۱ و همکاران، ۲۰۰۹).

هرچند تحقیق حاضر نتایج اولین پژوهش تجربی برای تبیین تمایل به رفتار انگیزشی فراگیران در چارچوب موتیوونیا را منعکس می‌کند و امکان مقایسه دقیق یافته‌ها با پیشینه تجربی ممکن نیست، اما مطالعات تجربی بسیاری در حوزه زبان انگلیسی صورت گرفته است که در آنها روابط متغیرهایی با ساختار و ابزاری مشابه با متغیرهای پژوهش حاضر موردبررسی قرار گرفته است. به‌عنوان مثال، شاخص «تجربه آموزش زبان دوم»^۲ در نظریه خود انگیزشی زبان دوم^۳ (دورنیه، ۲۰۰۹) و شاخص «نگرش به محیط آموزشی زبان دوم»^۴ در نظریه انگیزش یکپارچه^۵ گاردنر (۱۹۸۵) با شاخص بهزیستی عملیاتی زبان دوم شباهت و قرابت ساختاری دارند؛ و از طرفی دیگر شاخص «خود ایده‌آل زبان دوم»^۶ و «انگیزش ابزاری-ارتقایی»^۷ در نظریه خود انگیزشی زبان دوم و شاخص «انگیزش ابزاری»^۸ در نظریه انگیزش یکپارچه گاردنر با شاخص بهخواستی قرابت ساختاری دارد. در بسیاری از مطالعاتی تجربی که بر اساس نظریه خود انگیزشی زبان دوم صورت گرفته، متغیرهای مستقل «تجربه آموزش زبان دوم» و «خود ایده‌آل زبان دوم» بیشترین اثر یا همبستگی را روی «رفتار انگیزشی آتی» زبان‌آموزان داشته است (الهوری^۹، ۲۰۱۸؛ رایان^{۱۰}، ۲۰۰۹؛ تاگوچی و همکاران، ۲۰۰۹؛ تیموری^{۱۱}، ۲۰۱۷؛ یتکین و اکین^{۱۲}، ۲۰۱۸).

1. Taguchi

2. L2 learning experience

3. L2 motivational self system

4. attitudes toward the learning situation

5. integrative motivation

6. ideal L2 self

7. instrumentality-promotion

8. instrumental motivation

9. Al-Hoorie

10. Ryan

11. Teimouri

12. Yetkin and Ekin

همچنین در مطالعات تابع نظریه انگیزش یکپارچه گاردنر (۱۹۸۵) دو متغیر موسوم به الف) «نگرش به محیط آموزشی زبان دوم»^۱ و ب) «انگیزش یکپارچه و انگیزش ابزاری» تأثیر مستقیم و قابل توجهی روی انگیزش آموزشی زبان دوم^۲ داشته‌اند (الهوری و مکیتایر^۳، ۲۰۱۹؛ سیزر و دورنیه^۴، ۲۰۰۵؛ گاردنر، ۱۹۸۵، ۲۰۰۷).

همچنین حسین پوره^۵ و همکاران (۲۰۲۰) با تکیه بر چارچوب نظری موتیونیا گزارش دادند که بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی و بهخواستی دو عامل مؤثر با قدرت تأثیر بالا بر تمایل فراگیران زبان انگلیسی به مهاجرت از کشور هستند؛ به طوری که مهاجرت از کشور به عنوان یکی از راهبردهای فراگیران به منظور ارتقاء بهزیستی آنها تلقی می‌شود.

فرضیه‌های پژوهش

همانطور که اشاره شد بهزیستی در همه جوانب زندگی آماج اعمال افراد است. با این حال غالباً از پرداختن به ارتباط بین الگوهای انگیزشی و بهزیستی افراد چه از جنبه نظری و چه عملی غفلت شده است. لذا هدف مقاله حاضر علاوه بر پرداختن به پیشینه نظری و مباحث تئوریک رابطه انگیزش و بهزیستی که در موتیونیا مطرح شده، این است که با پیمایش میدانی، ارتباط بین بهزیستی کلان، بهخواستی، بهزیستی عملیاتی حوزه آموزش زبان انگلیسی را بررسی کند و توان موتیونیا را در پیش‌بینی و توضیح واریانس تمایل زبان‌آموزان به ارائه رفتار انگیزشی در آینده مورد ارزیابی قرار دهد. از این رو تحقیق حاضر در قالب سه فرضیه ذیل تدوین و اجرا شده است:

۱. میان ابعاد بهزیستی کلان، بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، بهخواستی و تمایل زبان‌آموزان به رفتار انگیزشی آتی همبستگی معناداری وجود ندارد.

۱. گاردنر (۲۰۰۷) عنوان آن را بعداً به «انگیزش کلاسی» classroom motivation تغییر داد.

2. language learning motivation

3. Al-Hoorie and MacIntyre

4. Csizér and Dörnyei

5. Huseynpur

۲. ابعاد بهزیستی کلان، بهخواستی و بهزیستی عملیاتی در حوزه آموزش زبان انگلیسی به طور معناداری توان تبیین تمایل زبان آموزان به ارائه رفتار انگیزشی و تلاش آتی^۱ برای آموزش زبان انگلیسی را ندارند.

۳. بهخواستی و بهزیستی عملیاتی در حوزه آموزش زبان انگلیسی به طور معناداری توان تبیین بهزیستی کلان کنونی زبان آموزان را ندارند.

روش

این تحقیق از نظر روش و هدف جزو تحقیقات کمی پیمایشی محسوب می شود. داده های متغیرهای اصلی با استفاده از پرسشنامه مشتمل بر ۳۸ گویه پنج رتبه ای از نوع لیکرت و تعدادی متغیر جمعیت شناختی نظیر سن و جنسیت به روش میدانی در بازه زمانی مهر تا آذر ۱۳۹۸ گردآوری شد. برای گویه های دارای ساختار سؤالی به ترتیب از گزینه های ۱ (اصلاً/ به هیچ وجه)، ۲ (کم)، ۳ (متوسط)، ۴ (زیاد) و ۵ (خیلی زیاد) و برای گویه های خبری به ترتیب از گزینه های ۱ (کاملاً مخالفم)، ۲ (مخالفم)، ۳ (مهم نیست)، ۴ (موافقم) و ۵ (کاملاً موافقم) استفاده شد. به علت تعطیلی های مکرر اجباری مراکز آموزشی در زمان اجرای این پژوهش نظیر آلودگی هوا، بارش برف و برودت هوا، اعتراضات و ناآرامی های آبان ماه ۹۸، امکان جلب موافقت مدیران مراکز آموزشی برای نمونه گیری تصادفی از کلاس های درس و دسترسی به نمونه آماری گسترده تر امکان پذیر نبود؛ بنابراین، با استفاده از نمونه گیری در دسترس ۱۹۳ نفر از میان دانش آموزان سه دبیرستان دخترانه و سه دبیرستان پسرانه واقع در شهرستان بهارستان و دانشجویان گروه زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی اسلامشهر واقع در جنوب غرب حومه تهران انتخاب شدند. حجم نمونه انتخاب شده مناسب و از حداقل ۱۵۰ نمونه توصیه شده از جانب پالانت^۲ (۲۰۲۰) برای تحلیل عاملی شاخصها در پژوهشهای

1. intended effort or intended engagement

2. Pallant

علوم اجتماعی بیشتر بود.

در این پژوهش متغیرهای مستقل «بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی»^۱ و «بهخواستی» و سه بعد «بهزیستی کلان» با شاخصهای الف) سلامت و کیفیت زندگی، ب) بهزیستی روان‌شناختی و ج) روابط اجتماعی و متغیرهای وابسته نیز «تمایل به رفتار انگیزشی آتی در آموزش زبان انگلیسی» و بهزیستی کلان زبان‌آموزان بودند که تعاریف آنها در ذیل ارائه می‌شود.

- بهزیستی کلان: برآیند شادکامی و رضایت حاصل از وقایع گذشته و حال در همه ابعاد و حوزه‌های زندگی.
- سلامت و کیفیت زندگی: یکی از ابعاد مهم بهزیستی کلان شامل شاخصهایی نظیر رضایت از سلامتی، درمان، وضعیت مالی و رفاه عمومی.
- بهزیستی روان‌شناختی: ابعاد روان‌شناختی بهزیستی کلان با شاخصهایی نظیر لذت از زندگی، مثبت‌اندیشی به آینده، زندگی هدفمند و معنادار، اختیار عمل و رضایت از کامیابیها.
- روابط اجتماعی: بعد دیگری از بهزیستی کلان عبارت از رضایت از معاشرت و برقراری روابط اجتماعی با افراد جامعه.
- بهزیستی عملیاتی (زبان انگلیسی): نوعی بهزیستی روان‌شناختی که در حین انجام فعالیت در حوزه مشخصی از زندگی (نظیر فراگیری آموزش زبان انگلیسی) تجربه می‌شود.
- بهخواستی: اراده برای ارتقاء بهزیستی حال به بهزیستی مطلوب‌تر آتی.
- رفتار انگیزشی: تجلی تلاش بیشتر فرد برای انجام فعالیت‌هایی در راستای دستیابی به هدف مشخصی.

در جدول (۱) ابعاد و گویه‌های مدل ذکر شده است. برای اندازه‌گیری شاخصهای

1. L2 engaging wellbeing

بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی از ابزار حسین پور^۱ (۲۰۲۱) و برای اندازه‌گیری شاخصهای رفتار انگیزشی آتی فراگیران زبان انگلیسی از گویه‌های نسخه فارسی ابزار تاگوچی و همکاران (۲۰۰۹) و برای سنجش بهزیستی کلان از نسخه اصلاح‌شده شاخصهای ابزار پونتین^۲ و همکاران (۲۰۱۳) استفاده شده است. بنا بر گزارش پژوهشهای فوق، تحلیل عاملی مؤید روایی و آلفای کرونباخ (بالاتر از ۰/۷۰) نشان‌دهنده پایایی شاخصهای فوق بوده است. در تحقیق حاضر نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ، پایایی شاخصها محاسبه شد که نتایج نشان‌دهنده همبستگی درونی قابل قبول (بالاتر از ۰/۷۷) در همه شاخصها هستند. برای بررسی روایی سازه‌ای^۳ پرسشنامه و تأیید عاملهای در نظر گرفته شده، از روش تحلیل عاملی با روش حداکثر درست‌نمایی^۴ و به منظور دستیابی به عاملهای خالص از چرخش محورها به شیوه پرومکس استفاده شد. شاخص KMO برای ابزار بهزیستی زبان انگلیسی و بهزیستی کلان ۰/۹۰۹ و آزمون کرویت بارتلت مقدار معنادار کمتر از یک درصد را نشان می‌دهد. مقدار شاخص KMO بیشتر از ۰/۶ نشان‌دهنده کفایت تعداد پاسخگویان پرسشنامه برای تحلیل عاملی و مقدار معناداری آزمون بارتلت، کوچک‌تر از ۵ درصد، مبین مناسب بودن مدل عاملی برای تحلیل عاملی و شناسایی ساختار است (تاباچنیک و فیدل^۵، ۲۰۱۳). خروجی عاملهای استخراج‌شده از تحلیل عاملی منطبق با شاخصهای طراحی شده بودند. ضرایب کرونباخ آلفای شاخصها، گویه‌های هر عامل و بار عاملی آنها در جدول ۱ ارائه شده است.

1. Huseynpur
2. Pontin
3. construct validity
4. maximum likelihood
5. Tabachnick and Fidell

جدول ۱: ابعاد و گویه‌های پژوهش

بار عاملی	نام ابعاد و گویه‌ها
	بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی ($\alpha = 0/93$)
0/695	چقدر آموزش زبان انگلیسی به شما احساس خوشحالی می‌دهد؟
0/643	چقدر یادگیری زبان انگلیسی در شادمانی شما در زندگی تأثیر گذاشته است؟
0/908	چقدر بودن در کلاس زبان انگلیسی برای شما لذت‌بخش است؟
0/607	چقدر از ارتباط و رابطه دوستی خود با هم‌کلاسیها در کلاسهای زبان خوشنود هستید؟
0/851	چقدر در کلاسهای زبان انگلیسی به شما خوش می‌گذرد؟
0/674	چقدر در روزهایی که به کلاس زبان می‌روید خوشحال‌تر از دیگر روزها هستید؟
0/753	چقدر احساس می‌کنید در ساعاتی که در کلاس زبان انگلیسی هستید مشکلات زندگی‌تان را فراموش می‌کنید؟
0/531	چقدر احساس می‌کنید که یادگیری زبان انگلیسی باعث افزایش رضایتمندی شما از زندگی‌تان می‌شود؟
	بهخواستی ($\alpha = 0/82$)
0/802	یادگیری زبان انگلیسی برای من مهم است زیرا در آینده به کمک آن می‌توانم شغل و درآمد مناسبی به دست بیاورم.
0/614	یادگیری انگلیسی برای من مهم است زیرا پیشرفت و ترقی در آینده نیازمند مهارت بالا در این زبان است.
0/714	یادگیری زبان انگلیسی برای من مهم است زیرا برای ادامه تحصیلات به آن نیاز دارم.
0/472	باید زبان انگلیسی یاد بگیرم در غیر این صورت نخواهم توانست در شغل آینده‌ام موفق باشم.
	تمایل به رفتار انگیزشی ($\alpha = 0/85$)
0/946	دوست دارم وقت زیادی را صرف یادگیری زبان انگلیسی کنم.
0/654	حاضرم برای یادگیری زبان نهایت سعی و تلاش خود را به کار گیرم.
0/703	دوست دارم بیش از هر موضوع دیگری، روی یادگیری زبان انگلیسی تمرکز کنم.
0/566	اگر در آینده درس انگلیسی ارائه شود مایلم در آن کلاس شرکت کنم.
0/431	اگر معلم انگلیسی‌ام بخواهد کلاسهای فوق‌برنامه بگذارد من حتما داوطلب می‌شوم.

بار عاملی	نام ابعاد و گویه‌ها
۰/۷۰۰	آیا برای شرکت در کلاسهای زبان انگلیسی مشتاق هستید؟
۰/۴۸۲	آیا دوست دارید دروسهای انگلیسی بیشتری در مدرسه یا دانشگاه شما ارائه شود؟
	روابط اجتماعی ($\alpha = ۰/۷۷$)
۰/۵۹۳	آیا از روابط دوستانه و ارتباط خود با دیگران خوشنود هستید؟
۰/۹۶۴	آیا از شیوه برقراری رابطه و ایجاد ارتباط خود با دیگران احساس راحتی/ رضایت می‌کنید؟
۰/۴۳۲	آیا قادر به درخواست کمک از دیگران برای حل مشکل خود هستید؟
	سلامت و کیفیت زندگی ($\alpha = ۰/۸۰$)
۰/۷۶۳	آیا از سلامتی جسمی خود خوشنود هستید/ رضایت دارید؟
۰/۵۷۹	آیا احساس افسردگی و ناراحتی می‌کنید؟
۰/۶۱۵	آیا از زندگی شخصی و خانوادگی خود رضایت دارید؟
۰/۴۵۳	آیا از داشتن پول کافی برای تأمین نیازهای اولیه زندگیتان خوشنود هستید؟
۰/۵۵۱	آیا از فرصتهای خود برای تفریح و ورزش خوشنود هستید؟
۰/۴۹۸	آیا از دسترسی خود به خدمات درمانی و پزشکی خوشنود هستید؟
۰/۵۱۸	آیا از تواناییهای خود برای کارکردن خوشنود هستید؟
	بهریستی روان‌شناختی ($\alpha = ۰/۸۸$)
۰/۵۱۵	آیا احساس می‌کنید که قادر به لذت بردن از زندگی هستید؟
۰/۵۳۷	آیا احساس می‌کنید که در زندگیتان دارای هدف هستید؟
۰/۶۸۶	آیا احساس می‌کنید که درباره آینده خوش‌بین هستید؟
۰/۵۴۹	آیا احساس می‌کنید که کنترل زندگیتان را در دست دارید؟
۰/۵۵۵	آیا به‌عنوان یک شخص از خودتان احساس خوشنودی می‌کنید؟
۰/۷۱۶	آیا احساس می‌کنید که قادر هستید آن‌گونه که می‌خواهید زندگی کنید؟
۰/۷۳۸	آیا احساس می‌کنید که قادر هستید آنچه را که خودتان انتخاب کرده‌اید، انجام دهید؟
۰/۷۶۲	آیا احساس می‌کنید می‌توانید به‌عنوان یک شخص رشد کرده و پیشرفت کنید؟
۰/۵۷۶	آیا از خود و موفقیت‌های خودتان خوشنود هستید؟

۱. این گویه دارای نمره‌دهی معکوس است.

در تحلیل استنباطی داده‌ها از تحلیل مدل رگرسیونی خطی چندگانه برای تعیین میزان تبیین واریانس متغیرهای وابسته توسط متغیرهای مستقل و از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای سنجش همبستگی میان متغیرها استفاده شد. کلیه محاسبات آماری این پژوهش با استفاده از نسخه ۲۶ نرم‌افزار SPSS انجام گرفت و سطح معناداری تمامی آزمونها کمتر از ۵ درصد تعیین شد.

یافته‌ها

از میان پاسخگویان به پرسشنامه‌ها که در بازه سنی ۱۵ سال تا ۳۸ سال قرار داشتند، ۵۷ درصد زبان‌آموزان مقطع متوسطه دوم که علاوه بر آموزش انگلیسی در مدرسه در دوره‌های آموزش زبان انگلیسی در مؤسسات زبان نیز شرکت داشتند و ۴۳ درصد دانشجویان رشته زبان انگلیسی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر بودند. حدود ۵۵ درصد شرکت‌کنندگان را دختران و ۴۵ درصد را پسران تشکیل می‌داد. مشخصات نمونه آماری و ویژگیهای جمعیت شناختی در جدول ۲ به طور خلاصه ارائه شده است.

جدول ۲: فراوانی ویژگیهای جمعیت شناختی پاسخگویان

نام متغیر	ویژگیهای جمعیتی	f	%
جنسیت	پسر	۸۷	۴۵/۱
	دختر	۱۰۶	۵۴/۹
	n	۱۹۳	۱۰۰/۰
رده سنی	۱۵ تا ۱۷ سال	۸۹	۴۶/۱
	۱۸ تا ۲۴ سال	۹۸	۵۰/۸
	۲۵ تا ۳۸ سال	۶	۳/۱
	N	۱۹۳	۱۰۰/۰

نام متغیر	ویژگیهای جمعیتی	f	%
مقطع تحصیلی	دانش آموزان مقطع دبیرستان	۱۱۰	۵۷/۰
	دانشجویان مقطع کارشناسی	۸۳	۴۳/۰
	n	۱۹۳	۱۰۰/۰

از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی فرضیه اول یعنی همبستگی میان ابعاد بهزیستی کلان، بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، بهخواستی و تمایل زبان آموزان به رفتار انگیزشی آتی استفاده شد. نتایج آماره روشن کرد که بین بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی همبستگی مستقیم، قوی و معناداری ($r = ۰/۴۶, p < ۰/۰۰۱$) وجود دارد؛ و بین تمایل زبان آموزان به رفتار انگیزشی آتی در آموزش زبان انگلیسی از یک طرف و بهخواستی ($r = ۰/۶۲, p < ۰/۰۰۱$) و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی ($r = ۰/۷۷, p < ۰/۰۰۱$) از طرفی دیگر همبستگی مستقیم، بسیار قوی و معناداری وجود دارد. همچنین میان شاخصهای بهزیستی کلان همبستگی مستقیم، بزرگ و معناداری وجود دارد: بهزیستی روان شناختی با سلامت و کیفیت زندگی ($r = ۰/۶۸, p < ۰/۰۰۱$) و شاخص روابط اجتماعی با بهزیستی روان شناختی ($r = ۰/۴۰, p < ۰/۰۰۱$) و کیفیت زندگی ($r = ۰/۴۶, p < ۰/۰۰۱$). از میان ضرایب همبستگی بین شاخصهای بهزیستی کلان از یک طرف و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، بهخواستی و تمایل به رفتار انگیزشی آتی از طرف دیگر، تنها ضرایب همبستگیهای بین بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی با روابط اجتماعی ($r = ۰/۱۹, p < ۰/۰۰۵$)، سلامت و کیفیت زندگی ($r = ۰/۲۲, p < ۰/۰۰۱$) و بهزیستی روان شناختی ($r = ۰/۲۵, p < ۰/۰۰۱$) همگی در سطح معنادار کمتر از ۰/۰۵ بودند؛ اما نتایج نشان داد سن زبان آموزان با روابط اجتماعی ($-۰/۲۴$)، سلامت و کیفیت زندگی ($-۰/۲۷$) و بهزیستی روان شناختی ($-۰/۲۹$) همبستگی معکوس، متوسط و در سطح معنادار کمتر از ۰/۰۰۱ دارد. تفسیر اندازه‌های تأثیر

بر اساس تطابق ضریب r با ضریب d کوهن بنا به پیشنهاد مگراس و میر^۱ (۲۰۰۶) صورت گرفت که طبق آن ضریبهای r بین ۰/۱۰ و ۰/۲۳۹ را کوچک، ضریبهای بین ۰/۲۴ و ۰/۳۶۹ را متوسط و ضریبهای ۰/۳۷ و بالاتر را بزرگ تفسیر کرده‌اند. همبستگی میان سایر متغیرها از توان کافی برخوردار نبودند (جدول شماره ۳).

جدول ۳: ضرایب آزمون همبستگی پیرسون میان ابعاد بهزیستی کلان، بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، بهخواستی و تمایل زبان‌آموزان به رفتار انگیزشی آتی و سن زبان‌آموزان (فرضیه اول)

تمایل به رفتار انگیزشی آتی	بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی	بهخواستی	بهزیستی روان‌شناختی	روابط	سلامت و کیفیت زندگی	
					۰/۴۶۰***	روابط
				۰/۴۰۰***	۰/۶۸۱***	بهزیستی روان‌شناختی
			۰/۰۷۷	۰/۰۷۳	۰/۰۵۹	بهخواستی
		۰/۴۶۱***	۰/۲۴۸***	۰/۱۸۶*	۰/۲۲۰***	بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی
	۰/۷۷۴***	۰/۶۲۴***	۰/۱۲۴	۰/۰۱۶	۰/۰۷۰	تمایل به رفتار انگیزشی آتی
۰/۰۵۷	۰/۰۰۵	۰/۰۳۹	۰/۲۹۲***	-۰/۲۴۴**	۰/۲۷۳***	سن

** همبستگی در سطح کمتر از ۱ درصد معنی‌دار است.

* همبستگی در سطح کمتر از ۵ درصد معنی‌دار است.

برای آزمودن فرضیه دوم که عبارت است از بررسی نقش ابعاد بهزیستی کلان و شاخصهای بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی روی تمایل زبان‌آموزان به تلاش بیشتر و نشان‌دادن رفتار انگیزشی آتی در آموزش زبان انگلیسی از تحلیل مدل رگرسیونی

1. McGrath and Meyer

خط چندگانه به روش گام‌به‌گام استفاده شد. ابتدا سه شاخص بهزیستی کلان یعنی الف) سلامت و کیفیت زندگی، ب) بهزیستی روان‌شناختی و ج) روابط اجتماعی وارد معادله شده و مدل اول را شکل دادند. سپس دو شاخص الف) بهخواستی و ب) بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، در گام دوم وارد معادله شدند و به همراه شاخصهای بهزیستی کلان مدل دوم را شکل دادند. تجزیه و تحلیل مقدماتی نشان داد هیچ‌یک از مفروضات یعنی نرمال بودن، خطی بودن، چندخطی بودن^۱ و هماهنگی متغیرها^۲ در مدلها نقض نشده بود.

جدول ۴: نتایج مدل رگرسیونی خطی چندگانه به روش گام‌به‌گام و آماره تحلیل واریانس

(فرضیه دوم)

مدل	R	R ²	R ² _{Adj.}	SES	F	P
۱	۰/۱۲۹	۰/۰۱۷	۰/۰۰۰	۱/۰۱۹۲	۱/۰۱	۰/۳۹۰
۲	۰/۸۴۱	۰/۷۰۷	۰/۶۹۹	۰/۵۵۹۵	۸۴/۹۵	۰/۰۰۰

متغیرهای پیش‌بین: سلامت و کیفیت زندگی، بهزیستی روان‌شناختی، روابط اجتماعی، بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی

سطح معناداری مدل اول (۰/۳۹۰) نشان می‌دهد برآیند خطی سه بعد بهزیستی کلان به‌صورت معناداری قادر به تبیین تغییرات متغیر وابسته نیست (جدول ۴) و مقادیر ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (بتا)^۳ و سطح معناداری آماره t (جدول ۵) نشان دادند هیچ‌کدام از سه شاخص بهزیستی کلان نتوانستند نقش خود را روی متغیر ملاک یعنی تمایل به رفتار انگیزشی آتی زبان انگلیسی نشان دهند. اما در گام دوم، بعد از ورود دو متغیر بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، مقادیر ضرایب رگرسیونی استاندارد شده در مدل دوم نشان داد شاخص روابط اجتماعی به‌طور معناداری ۱۱/۱ درصد روی متغیر ملاک تأثیر معکوس می‌گذارد. درحالی‌که دو شاخص دیگر بهزیستی همچنان غیر مؤثر باقی ماندند. اما

1. multicollinearity
2. homoscedasticity
3. Beta

دو شاخص بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی به ترتیب با $33/5$ و $64/7$ درصد تأثیر مستقیم، به‌طور چشمگیری قدرت مدل را در تبیین واریانس متغیر ملاک افزایش دادند به‌طوری‌که با ملاحظه ضریب تعیین تعدیلی^۱ درمی‌یابیم مدل دوم ۷۰ درصد از واریانس متغیر ملاک را تبیین می‌کند. مقدار آماره $(95/F/84)$ و سطح معناداری آن که زیر یک درصد است مؤید آن است که برآیند خطی متغیرهای مستقل به‌صورت معناداری قادر به تبیین تغییرات متغیر وابسته هستند. درنهایت، با بررسی ضریب همبستگی نیمه جزئی^۲ درمی‌یابیم که در مدل دوم، بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی، بهخواستی و روابط اجتماعی به ترتیب $30/8$ ، $8/8$ و 1 درصد تأثیر اختصاصی در واریانس متغیر ملاک دارند که تأثیر دو شاخص اول مستقیم و تأثیر شاخص آخر معکوس است.

جدول ۵: ضرایب رگرسیونی چندگانه خطی گام‌به‌گام (فرضیه دوم)

گام	متغیرهای پیش‌بین	B	SE	β	t	P	همبستگی شبه جزئی
اول	مقدار ثابت	۴/۱۲۹	۰/۴۴۷		۹/۲۳۲	۰/۰۰۰	
	سلامت و کیفیت زندگی	-۰/۰۲۰	۰/۱۴۹	-۰/۰۱۴	-۰/۱۳۱	۰/۸۹۵	-۰/۰۱۰
	روابط اجتماعی	-۰/۰۴۳	۰/۰۹۹	-۰/۰۳۷	-۰/۴۳۴	۰/۶۶۵	-۰/۰۳۲
	بهزیستی روان‌شناختی	۰/۲۱۶	۰/۱۵۰	۰/۱۴۸	۱/۴۴۳	۰/۱۵۱	۰/۱۰۷
دوم	مقدار ثابت	۰/۸۵۹	۰/۳۱۱		۲/۷۶۳	۰/۰۰۶	
	سلامت و کیفیت زندگی	۰/۰۷۶-	۰/۰۸۲	۰/۰۵۴-	-۰/۹۲۹	۰/۳۵۴	-۰/۰۳۸
	روابط اجتماعی	۰/۱۳۰-	۰/۰۵۴	۰/۱۱۱-	-۲/۳۹۴	*۰/۰۱۸	-۰/۰۹۸
	بهزیستی روان‌شناختی	۰/۰۲۷	۰/۰۸۳	۰/۰۱۹	۰/۳۳۱	۰/۷۴۱	۰/۰۱۳
	بهخواستی	۰/۳۵۴	۰/۰۴۹	۰/۳۳۵	۷/۲۷۹	**۰/۰۰۰	۰/۲۹۷
	بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی	۰/۷۵۴	۰/۰۵۵	۰/۶۴۷	۱۳/۵۹۸	**۰/۰۰۰	۰/۵۵۵

* $p < 0/05$ ** $p < 0/01$

- Adjusted R2
- Semi-partial correlation

برای آزمودن فرضیه سوم که عبارت است از بررسی معناداری توان شاخصهای بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی در تبیین واریانس بهزیستی کلان زبان آموزان که از میانگین سه شاخص الف) سلامت و کیفیت زندگی، ب) بهزیستی روان شناختی و ج) روابط اجتماعی محاسبه شده بود، از تحلیل مدل رگرسیونی چندگانه خطی استاندارد استفاده شد. هیچ یک از مفروضات یعنی نرمال بودن، خطی بودن، چندخطی بودن و هماهنگی متغیرها در مدلها نقض نشده بود.

جدول ۶: نتایج مدل رگرسیونی چندگانه خطی استاندارد و ضرایب رگرسیونی متغیرهای

مستقل (فرضیه سوم)

مدل	متغیرهای پیش‌بین	B	SE	β	T	p	همبستگی شبه جزئی
اول	مقدار ثابت	۲/۹۹۳	۰/۲۴۹		۱۲/۰۳۸	۰/۰۰۰	
	بهخواستی	-۰/۰۲۹	۰/۰۵۳	-۰/۰۴۵	-۰/۰۵۶	۰/۵۷۶	-۰/۰۴۰
	بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی	۰/۲۰۳	۰/۰۵۸	۰/۲۸۴	۳/۴۹۷	**۰/۰۰۱	۰/۲۵۲

توجه: ضریب همبستگی چندگانه: ۰/۲۶۶، ضریب تعیین: ۰/۰۷۱، ضریب تعیین تعدیلی: ۰/۰۶۰، آماره F: ۰/۸۲۰**
 توجه: متغیرهای مستقل: بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی
 توجه: ** ۰/۰۱ < p

دو شاخص بهخواستی و بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی یکجا وارد معادله شدند و نتایج نشان داد اثر مستقیم کلی بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی ۰/۲۸۴ و اثر مستقیم اختصاصی آن بر واریانس متغیر ملاک برابر با ۰/۰۶۳ است، اما کل مدل تنها ۶ درصد از واریانس بهزیستی کلان را توضیح می‌دهد. مقدار آماره F (۶/۸۲۰) و سطح معناداری آن که زیر یک درصد است مؤید آن است که برآیند خطی متغیرهای مستقل به صورت معناداری قادر به تبیین تغییرات متغیر وابسته است. همانطور که در ذیل جدول ۶ مشاهده می‌شود بین مقدار ضریب همبستگی چندگانه خطی (۰/۲۶۶) و ضریب تعیین (۰/۰۷۱) تفاوت قابل توجهی

وجود دارد و این تفاوت زمانی اتفاق می‌افتد که در مدل، متغیرهای غیرمؤثر یا متغیرهایی با هم‌پوشانی بسیار بالا با متغیرهای قوی‌تر وارد معادله شده باشند. در این مورد، نتیجه تحلیل مدل رگرسیونی خطی چندگانه نشان می‌دهد که بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی به‌عنوان یکی از حوزه‌های متعدد زندگی زبان‌آموزان، به اندازه بتای $0/063$ روی بهزیستی آنها تأثیر اختصاصی و بتای $0/284$ تأثیر کلی می‌گذارد، درحالی‌که بهخواستی که مربوط به بهزیستی مقصود آتی آنهاست تأثیر معناداری روی شادکامی کنونی زبان‌آموزان ندارد.

بحث

هرچند کاملاً پذیرفته شده است که تعاریف افراد و ارزش‌گذاری آنها در خصوص بهزیستی و سعادت می‌تواند متفاوت از یکدیگر باشد، اما بر اساس چهارچوب موتیونیا، کل ابعاد زندگی انسان حول محور بهزیستی و شادکامی می‌گردد. از طرفی دیگر، هر گام عملی انسان را می‌توان در راستای کسب و حفظ بهزیستی مطلوب در زمان حال و بهبود آن در آینده تعبیر کرد. یعنی ریشه و منشأ انگیزشهای هر فردی همان تلاش برای کسب، حفظ و بهبود ابعاد مختلف بهزیستی است. بر اساس این رویکرد، زندگی یک هدف کلان دارد که پس‌زمینه تمامی اهداف و انگیزشهای خُرد بوده و آن چیزی جز رسیدن به سعادت و شادکامی نیست. لذا عملکرد و کنشهای افراد تحت تأثیر بهزیستی کنونی و اراده آنها برای رسیدن به بهزیستی ایده‌آل خود در آینده است. بهزیستی کنونی ما در تعیین اهداف زندگی و انتخاب مسیر رسیدن به آن اهداف نقش‌آفرینی می‌کند و از طرفی دیگر آن اهداف خُرد در خدمت رسیدن به هدفی بالاتر هستند که همان بهزیستی ایده‌آل است.

در پژوهش حاضر برای بررسی روایی تأثیر بهزیستی و بهخواستی روی تمایل افراد به تلاش بیشتر در آینده، حوزه زبان انگلیسی به‌عنوان یکی از حوزه‌های مهم فراگیران زبان انگلیسی انتخاب شد؛ زیرا با توجه به اینکه آموزش زبان خارجی فرآیندی درازمدت است

بنابراین به‌عنوان یک حوزه مهمی از زندگی زبان‌آموزان، پتانسیل اثرگذاری بر بهزیستی آنها را داراست. به عبارتی دقیق‌تر، تلاش شد ضمن اشاره به چارچوب موتیونیا و تبیین اصول اصلی آن، روایی موتیونیا در حوزه آموزش زبان انگلیسی، تأثیر بهزیستی فراگیران در حین فراگیری زبان انگلیسی و بهخواستی آنها در همین حوزه را روی تمایل فراگیران به نشان‌دادن رفتار انگیزشی بیشتر در زمینه فراگیری زبان انگلیسی ارزیابی کنیم.

نتایج آزمون رگرسیون خطی گام‌به‌گام و نتایج آزمون پیرسون نشان داد که الف) بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی (یعنی بهزیستی مربوط به آموزش زبان و کلاسهای آموزش زبان) و همچنین ب) بهخواستی (یعنی خواست فراگیران برای ارتقای موقعیت و کیفیت زندگی در آینده) همبستگی و تأثیر بسیار قوی، مستقیم و معناداری بر تمایل فراگیران به اختصاص تلاش آتی بیشتر در راستای آموزش زبان انگلیسی دارند. البته تأثیر بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی حدوداً دو برابر بزرگتر از تأثیر بهخواستی بود. یافته‌های این تحقیق با یافته‌های تعدادی از مطالعات تجربی همسو است. به‌عنوان مثال، در مطالعات مبتنی بر نظریه‌های خود انگیزشی زبان دوم (دورنیه، ۲۰۰۹)، متغیرهای «تجربه آموزش زبان دوم» و «خود ایده‌آل زبان دوم» بیشترین اثر یا همبستگی را روی «رفتار انگیزشی آتی» زبان‌آموزان داشته (رایان، ۲۰۰۹؛ تاگوجی و همکاران، ۲۰۰۹؛ تیموری، ۲۰۱۷؛ یتکین و اکین، ۲۰۱۸) و در مطالعات تابع نظریه انگیزش یکپارچه گاردنر (۱۹۸۵)، «نگرش به محیط آموزشی زبان دوم» و «انگیزش یکپارچه و انگیزش ابزاری» تأثیر مستقیم و قابل توجهی روی انگیزش آموزشی زبان دوم داشته‌اند (الهوری و مکینتایر، ۲۰۱۹؛ سیزر و دورنیه، ۲۰۰۵؛ گاردنر، ۱۹۸۵، ۲۰۰۷).

بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که هم‌خوانی و تشابه نتایج این پژوهش با مطالعات و مباحث مربوطه در آثار فوق‌الذکر نشان‌دهنده روایی موتیونیا و پشتوانه قابل قبول آن توسط نظریه خود انگیزشی زبان دوم و نظریه انگیزش یکپارچه گاردنر است. این بدان معناست که، همسو با مفروض اصلی در موتیونیا که انتظار می‌رود بهزیستی عملیاتی و بهخواستی عامل

اصلی رفتار و عملکرد انگیزشی در حوزه‌های متعدد زندگی باشد، یافته‌های تحقیق حاضر نشان دادند که در حوزه فراگیری زبان انگلیسی و در میان نمونه آماری پژوهش حاضر، این دو عامل اصلی تأثیر قوی و قابل توجهی بر رفتار انگیزشی فراگیران داشته است. بدون تردید برای آموزش موفقیت‌آمیز زبان خارجی به طور خاص و دروس دیگر به طور عام باید رفتار انگیزشی در فراگیران را افزایش داد که خود مستلزم ایجاد تجربه آموزش بهزیستی محور و لذت‌بخش در فراگیران است.

این بخشی از نتایج اهمیت بهزیستی آموزشی و جو حاکم بر محیط آموزشی به‌عنوان تأثیرگذارترین مؤلفه انگیزشی در امر آموزش زبان خارجی را نشان می‌دهد که توصیه می‌شود در سیاست‌گذاریهای آموزشی موردتوجه قانون‌گذاران، دستگاههای اجرایی و مسئولین آموزشی اعم از تصمیم‌سازان و مدیران ستادی و اداری، مدیران و مدرسین دانشگاههای کشور، مدارس و مراکز آموزشی قرار گیرد. به‌عنوان مثال، می‌توان با بهبود امکانات رفاهی و تجهیزاتی در مراکز آموزشی خصوصاً در مدارس دولتی که از وضعیت بهزیستی آموزشی پایینی برخوردارند زمینه افزایش رضایتمندی فراگیران از محیط آموزشی را افزایش داد.

از طرفی دیگر می‌توان با ارتقاء سایر عوامل مؤثر در کیفیت آموزشی و بهینه‌سازی محتوای آموزشی و توانمندسازی مدرسین در ارائه روشهای تدریس بهزیستی محور، امکان حصول رفتار انگیزشی و کامیابی در فراگیران را تقویت کرد. مضافاً با توجه به اهمیت روابط اجتماعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد بهزیستی و تأثیر به‌سزای تعامل مثبت میان فراگیران از یک سو و بین آنها و مدرسین از سویی دیگر، شایسته است، با سیاست‌گذاریهای لازم برای تقویت تعاملات مثبت میان‌فردی در محیط‌های آموزشی و اجرایی کردن این سیاستها، به ایجاد آموزش لذت‌بخش و بهبود بهزیستی آموزشی کمک شایانی کرد. به‌عنوان نمونه، یکی از روشهای تقویت روابط اجتماعی در میان فراگیران بهره‌مندی از سبکهای آموزش گروهی

در کلاس درس است که بنا بر گزارش حسین پور (۲۰۱۴) با انگیزش فراگیران زبان انگلیسی همبستگی مستقیم، معنادار با ضریب تأثیر متوسط دارد.

همچنین با عنایت به این که نتایج حاضر به خواستی را به عنوان عامل مؤثر دیگر در حصول رفتار انگیزشی معرفی می کند، توصیه می شود مسئولین فوق الذکر و والدین در کمک به فراگیران برای ترسیم بهزیستی مقصود آتی اهتمام ورزند تا به موجب آن نیروی به خواستی قدرتمند و مؤثر در عملکرد آموزشی و حصول موفقیت آتی در فراگیران شکل گیرد. همچنین نتایج رگرسیون استاندارد نمایان کرد که بهزیستی حوزه آموزش زبان انگلیسی که با شاخص «بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی» اندازه گیری شده بود روی بهزیستی کلان زبان آموزان که از میانگین سه شاخص الف) سلامت و کیفیت زندگی، ب) بهزیستی روان شناختی و ج) روابط اجتماعی محاسبه شده بود به ترتیب $2/4$ درصد تأثیر مستقیم کلی و $6/3$ درصد تأثیر مستقیم اختصاصی دارد، در حالی که به خواستی هیچ تأثیری روی بهزیستی کلان کنونی نمونه آماری نداشته است.

این یافته نیز کاملاً منطبق بر مفروضات موتیونیا و مباحث مربوط به رابطه علی بین بهزیستی حوزه های مختلف زندگی با بهزیستی کلان افراد است. به این صورت که شادکامی و رضایت کلی انسان از زندگی (بهزیستی کلان)، حاصل برآیند شادکامی و رضایت انسان در حوزه های مختلف زندگی انسان از محیط خانواده و محل سکونت تا محیط آموزشی و شغلی (بهزیستی های خرد) است (گروه بین المللی بهزیستی، ۲۰۱۳؛ کامینز، ۱۹۹۶) و همانطور که پیش بینی شده بود بهزیستی روان شناختی، در مقایسه با دو بعد دیگر بهزیستی کلان، ضریب همبستگی نسبتاً بالاتری را با بهزیستی عملیاتی زبان انگلیسی نشان داد. چراکه، بهزیستی عملیاتی در هر حوزه ای، ارتباط نزدیکی با احوالات روحی و روان شناختی کلان افراد دارد. از این رو یافته فوق ارزشمند است که اولاً تأثیر حدوداً ۲۵ تا ۳۰ درصدی بهزیستی حوزه آموزش زبان

1. International Wellbeing Group

2. Cummins

انگلیسی به عنوان تنها یک حوزه از زندگی زبان آموزان روی بهزیستی کلان آنها و از طرفی دیگر رابطه قوی بین بهزیستی حوزه زبان انگلیسی با بهخواستی آنها نشان دهنده اهمیت بهزیستی آموزشی برای ارزیابی بهزیستی کل کنونی و شکل دهی به بهزیستی آتی فراگیران است. در مجموع نتایج این پژوهش از فرضیه مبنی بر محوریت تلاش برای دستیابی به بهزیستی مطلوب تر به عنوان سرمنشأ همه انگیزشها پشتیبانی کرد. هرچند پژوهش حاضر در حوزه آموزش زبان انگلیسی انجام پذیرفته است، اما کاربرد موتیونیا محدود به حوزه آموزش زبان نبوده بلکه یک چارچوبی کلی برای تبیین ریشه بهزیستی محور برای تمامی عملکردها و رفتارهای انگیزشی در همه حوزه‌های زندگی مفهوم سازی شده است؛ بنابراین برنامه ریزان و سیاست گذاران رفاهی و آموزشی بایستی با در نظر گرفتن ارتباط تنگاتنگ انگیزش و بهزیستی، آماج نهایی هر حرکت انگیزشی را در راستای بهزیستی دانسته و بر همین مبنا مبادرت به سیاست گذاریهای لازم کنند.

داده‌های این پژوهش با اتکا به نمونه گیری در دسترس فقط از میان ۱۹۳ فراگیر زبان انگلیسی شامل هر دو جنسیت از دو شهرستان اسلامشهر و بهارستان گردآوری شده است. بنابراین یافته‌ها قابلیت تعمیم به جامعه آماری وسیع تر را ندارد. شایان ذکر است، مؤلفین تحقیق حاضر قصد داشتند تعداد بیشتری از زبان آموزان با طیف گسترده تری از اطلاعات جمعیت شناختی و از میان فراگیران سایر زبانهای خارجی را وارد مطالعه کنند تا قدرت تعمیم پذیری یافته‌ها را افزایش دهند. اما در اثنای جمع آوری داده‌ها، به دلیل تعطیلات مکرر و غیرمنتظره خصوصاً به موجب شیوع پاندمی بیماری کووید-۱۹ و توقف برگزاری طولانی مدت کلاسهای حضوری، این هدف محقق نشد.

باین حال، نمونه آماری از منطقه بسیار مهاجرپذیر جنوب غرب استان تهران گرفته شده است؛ به طوری که تنها حدوداً ۱۰ درصد از کل جمعیت هر دو شهرستان اسلامشهر و بهارستان را بومیان و ۹۰ درصد دیگر را مهاجرانی تشکیل می‌دهد که در سالیان گذشته از

سایر شهرستانهای ایران به این مناطق مهاجرت کرده‌اند و متعلق به گروههای قومی، زبانی و فرهنگی مختلف ایرانی هستند. هرچند این موضوع، به اعتقاد مؤلفین، می‌تواند تا حدودی محدودیت تعمیم‌پذیری را جبران کند، اما شایسته است پژوهشگران، در مطالعات آتی، فراگیران سایر زبانهای خارجی و ساکن نقاط دیگر کشور را نیز مورد مطالعه قرار دهند.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در نوشتن مقاله مشارکت داشته‌اند.

منابع مالی

برای انتشار این مقاله حمایت مالی دریافت نشده است.

تعارض منافع

مقاله حاضر تعارض منافع با سایر مقالات نویسندگان ندارد.

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش

ملاحظات اخلاقی لازم برای پژوهش من جمله اخذ رضایت تمام دانش‌آموزان و دانشجویان و هماهنگی لازم با مسئولین مراکز آموزشی (دانشگاه و مدارس) قبل از انجام تحقیق و جمع‌آوری داده‌ها مدنظر قرار گرفت.

تقدیر و تشکر

مقاله حاضر برگرفته از رساله نویسنده اول با عنوان «بهبودی فراگیران زبان انگلیسی و رابطه آن با انگیزش» برای اخذ درجه دکتری آموزش زبان انگلیسی در دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سراب، است. نگارندگان از تمامی زبان‌آموزان شرکت‌کننده در تحقیق حاضر و مسئولین مراکز آموزشی که اجازه مراجعه به کلاسها را اعطا کردند تقدیر و تشکر می‌کنند.

- Al-Hoorie, A. H. (2018). The L2 motivational self system: A meta-analysis. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(4), 721–754.
- Al-Hoorie, A. H., & MacIntyre, P. (Eds.). (2019). *Contemporary language motivation theory: 60 years since Gardner and Lambert (1959)*. Multilingual Matters.
- Aristotle. (2011). *Nicomachean ethics* (R. C. Bartlett & S. D. Collins, Trans.). University of Chicago Press.
- Csizér, K., & Dörnyei, Z. (2005). The internal structure of language learning motivation and its relationship with language choice and learning effort. *The Modern Language Journal*, 89(1), 19–36.
- Cummins, R. A. (1996). The domains of life satisfaction: An attempt to order chaos. *Social Indicators Research*, 38(3), 303–328.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542–575.
- Dörnyei, Z. (2009). *The L2 motivational self system*. In Dörnyei, Z. and Ushioda, E. (Eds.), *Motivation, language identity and the L2 self* (pp. 9–42). Multilingual Matters.
- Gardner, R.C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. Edward Arnold.
- Gardner, R. C. (2007). Motivation and second language acquisition. *Porta Linguarum*, 8, 9–20.
- Ghafouri, F., & Mohammadi, Z. (2019). Comparing Social Capital and Subjective Well-Being between Active and Non-Active Elderly People (With an Emphasis on Network-Based Physical Activity). *Social Development & Welfare Planning*, 11(39), 1–28. (in Persian). <https://dx.doi.org/10.22054/qjsd.2019.10652>
- Goodman, F. R., Disabato, D. J., Kashdan, T. B., & Kauffman, S. B. (2018). Measuring well-being: A comparison of subjective well-being and PERMA. *The Journal of Positive Psychology*, 13(4), 321–332. <https://doi.org/10.1080/17439760.2017.1388434>
- Higgins, E.T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review* 94, 319–340.

- Higgins, E. T. (1998). Promotion and prevention: Regulatory focus as a motivational principle. *Advances in Experimental Social Psychology*, 30, 1–46.
- Huseynpur, B. (2014). *The relationship among EFL learners' socio-economic status, motivation, and language learning style preferences* [Unpublished doctoral dissertation]. Garmsar Branch, Islamic Azad University.
- Huseynpur, B. (2021). *On EFL wellbeing and its relationship with EFL motivation* [Unpublished doctoral dissertation]. Sarab Branch, Islamic Azad University.
- Huseynpur, B., Sadeghghli, H., & Rouhi, A. (2020). Migration and Motivonia: The Role of Wellbeing and Well-Willing on English as a Foreign Language Learners' Desire to Migration. *Iranian Population Studies*, 6(2), 147–181. (in Persian) <https://dx.doi.org/10.22034/jips.2021.254325.1085>
- International Wellbeing Group (2013). Personal Wellbeing Index: 5th Edition. Australian Centre on Quality of Life, Deakin University.
- Markus, H., & Nurius, P. (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41(9), 954–969.
- McGrath, R. E., & Meyer, G. J. (2006). When effect sizes disagree: the case of *r* and *d*. *Psychological Methods*, 11(4), 386–401.
- Naeinian, M., Gohari, Z., Motallebi Nejad, S., & Balouchan, M. (2013). Basic Evaluation of Validity and Reliability of Personal Welfare (Life Quality) Index, Student Copy (PWI-SC). *Clinical Psychology & Personality*, 11(2), 119–128. (in Persian).
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. Routledge.
- Pontin, E., Schwannauer, M., Tai, S., & Kinderman, P. (2013). A UK validation of a general measure of subjective well-being: the modified BBC subjective well-being scale (BBC-SWB). *Health and Quality of Life Outcomes*, 11(1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/1477-7525-11-150>
- Rassa, Z., Rezaei, A. M., & Bigdeli, I. (2017). Effectiveness of Flourish Training on Reducing of Psychological Distress in High School Students. *Journal of Clinical Psychology*, 9(1), 39–50. (in Persian). <https://dx.doi.org/10.22075/JCP.2017.9541>

- Ryan, S. (2009). *Self and identity in L2 motivation in Japan: The ideal L2 self and Japanese learners of English*. In Z. Dörnyei & E. Ushioda (Eds.), *Motivation, language identity and the L2 self* (pp. 120–143). Multilingual Matters.
- Schwartz, B., & Wrzesniewski, A. (2016). *Internal motivation, instrumental motivation, and eudaimonia*. In J. Vittersø (Ed.), *Handbook of eudaimonic well-being* (pp. 123–134). Springer.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Positive psychology, positive prevention, and positive therapy*. *Handbook of positive psychology*, 2, 3–12.
- Seligman, M. E. (2012). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Simon & Schuster.
- Sharbatian, M. H., & Farsi, M. (2019). The Study of Social Health and Burnout of Teachers (Case Study: Nimblouk Region of Qhaenat, South Khorasan). *Social Development & Welfare Planning*, 11(39), 173–215. (in Persian). <https://dx.doi.org/10.22054/qjsd.2019.10658>
- Sohrabzadeh, M., Hosenizadeh, S., Emamalizadeh, H., & Sakhaei, A. (2016). Capital and Happiness; The Relationship Between Social and Cultural Capital and Happiness. *Social Development & Welfare Planning*, 8(28), 123–156. (in Persian). <https://dx.doi.org/10.22054/qjsd.2017.7143>
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Taguchi, T., Magid, M., & Papi, M. (2009). *The L2 motivational self system among Japanese, Chinese, and Iranian learners of English: A comparative study*. In Z. Dörnyei & E. Ushioda (Eds.), *Motivation, language identity and the L2 self* (pp. 66–97). Multilingual Matters.
- Teimouri, Y. (2017). *L2 selves, emotions, and motivated behaviors*. *Studies in Second Language Acquisition*, 39, 691–709.
- Vittersø, J. (Ed.). (2016). *Handbook of eudaimonic well-being*. Springer.
- Yetkin, R., & Ekin, S. (2018). Motivational orientations of secondary school EFL learners toward language learning. *Online Submission*, 4(2), 375–388.